

9/11 maakte familie van vreemden

De internationaal gelauwerde musical Come From Away komt naar Nederland. Een waargebeurd verhaal over 9/11, maar vooral over saamhorigheid in moeilijke tijden.

Gepubliceerd in DeLaMagazine (augustus 2021), geschreven door Roos Menkhorst.

“Hoe voelde Beverley zich toen ze na al die dagen van onzekerheid weer de lucht in mocht? Dat kan ik haar straks zelf vragen, dat is wel erg bijzonder,” zegt musicalster en zangeres Willemijn Verkaik (46). Ze is bekend van talloze musicals, waaronder Wicked en Aida en ook van de Nederlandse vertolking van het nummer Laat het los uit Frozen. Voor nu is ze vooral even een nieuwsgierige leerling. Willemijn Verkaik zit in het hoofdkantoor van musicalproducent MediaLane. Via een videoverbinding zal zij het personage dat ze speelt in de musical Come From Away voor het eerst ontmoeten. Dat personage is Beverley Bass, een Amerikaanse, inmiddels gepensioneerd, gezagvoerder van American Airlines. Ze was in de jaren 70 een van de eerste vrouwelijke piloten en later zelfs de eerste vrouwelijke gezagvoerder bij diezelfde maatschappij.

Op 11 september 2001 vloog Beverley Bass met bemanning en passagiers van Parijs naar Dallas en moest ze noodgedwongen uitwijken naar Gander, een klein stadje op het Canadese eiland Newfoundland. Het Amerikaanse luchtruim was vanwege de aanslagen op de torens van het World Trade Center en het Pentagon binnen de kortste keren compleet afgesloten. 38 vliegtuigen, met zo'n 7000 passagiers aan boord, werden gesommeerd om te landen in de Canadese gemeente van nog geen 13000 inwoners en met maar 500 hotelkamers.

SAAMHORIGHEID

Vijf dagen lang zouden de passagiers uiteindelijk op het eiland blijven voordat ze hun reis konden vervolgen. In die dagen ontstond tussen de plattelandsgemeenschap en de passagiers - die samen uit 95 landen kwamen - een sterk gevoel van verbondenheid.

In Gander kookten vrijwilligers voor de duizenden 'plane people', zoals ze door de inwoners werden genoemd. Tandborstels werden uitgedeeld, er werd geslapen in basisscholen en kerken, huizen werden gedeeld en er werd samen gegeten aan lange tafels in de terminal van het vliegveld. Zo ontstonden vriendschappen die 20 jaar later nog altijd voortduren. Oud-burgemeester van Gander, Claude Elliott, zei daarover: "We begonnen met 7000 vreemden, we eindigden met 7000 familieleden." Die zin raakt de kern van wat er die dagen gebeurde: in een crisissituatie wisten de mensen er samen het beste van te maken.

De Nederlandse première in november van dit jaar is voor Willemijn Verkaik een bijzonder moment. Het is de eerste keer dat ze weer voor een groot publiek staat. “Ik geloof in de helende kracht van theater,” zegt ze. Juist een verhaal als Come From Away, brengt iets moois na zo'n moeilijke periode, denkt ze. “Mensen hadden in de coronatijd soms een kort lontje. Tegelijkertijd zag je dat we elkaar een helpende hand

boden. Dat is iets wat de toeschouwers hopelijk herkennen in de musical: je kunt in een moeilijke situatie toch iets moois beleven met elkaar.”

MANNENWERELD

Voor Beverley Bass, verantwoordelijk voor de veiligheid van haar 156 passagiers, was het een allesbepalende week in haar leven. Een week die haar - door het grote succes van de musical - tot rolmodel maakte voor ieder meisje dat piloot wil worden. Ongewild, want zo zegt ze daar zelf over: “Ik had gewoon de droom om te vliegen.”

Met roodgestifte lippen, wit haar en een aanstekelijke lach verschijnt Beverley Bass (69) op het scherm. De musicalster zwaait. De voormalig gezagvoerder zwaait enthousiast terug. 158 keer zag ze de musicalhit waarin ze zelf de hoofdrol speelt inmiddels. Ze was aanwezig bij premières van Broadway tot West End. Ze ontmoette verschillende ‘Beverleys’ - raakte zelfs goed bevriend met de Amerikaanse actrice en komiek Jenn Colella die haar speelde op Broadway - en ze werd talloze keren geïnterviewd. Ondanks dat ze er zowat een baan bij heeft gekregen, is er van enige vermoeidheid over het onderwerp geen sprake. Gretig beantwoordt ze elke vraag van de Nederlandse Beverley.

Willemijn Verkaik: “Het verhaal laat zien hoe u zich als vrouwelijke piloot heeft moeten invechten in een mannenwereld. Heeft u dit zelf ook zo ervaren?” Beverley Bass: “U zult mijn antwoord misschien niet leuk vinden: ik ben geen feminist. Bij American heb ik nooit een vervelende ervaring gehad met mannelijke collega’s. Natuurlijk waren we als vrouwelijke piloten wel een eigenaardigheid, daarover bestaat geen twijfel. Als ik de cockpit inliep, zaten daar de eerste jaren vaak mannen die nog nooit met een vrouwelijke piloot hadden gevlogen. Je zag ze denken: ‘Kan zij dat wel?’ Terwijl we op exact dezelfde manier waren getraind. Toen we hadden laten zien wat we konden, werden we behandeld zoals elke andere piloot. We werden zelfs op handen gedragen.”

De scriptschrijvers van *Come From Away*, David Hein en Irene Sankoff, interviewden tien jaar na de aanslagen talloze betrokkenen die destijds in Gander waren. Op al die verhalen baseerden ze hun script. Ze spraken met de lerares van een basisschool, met passagiers, met vrijwilligers. Beverley Bass interviewden ze zo’n vier uur. Over hoe het was om die bewuste septemberdag 28 uur lang stil te moeten staan, tussen 37 andere vliegtuigen, met alle passagiers nog aan boord. Over hoe ze werd ontvangen in het hotel in Gander, over haar gezinsleden - die op dat moment niet wisten waar ze was - over haar leven en carrière. De eerste keer dat Beverley Bass de musical zag, bij de première in 2015, staat in haar geheugen gegrift: “Ik had geen idee hoe prominent mijn rol zou zijn. Toen mijn man Tom en ik het nummer 28 Hours hoorden, deed ons dat veel.”

TELEFOONTJE

Na vijf dagen in Gander, vlak voor middernacht - ze wilde eigenlijk naar bed gaan - kreeg Beverley Bass het telefoontje dat ze kon vertrekken. Het inchecken duurde zo’n zes uur, vertelt ze. De veiligheidsprocedures waren aangescherpt: alles wat als wapen kon dienen, moest achterblijven, en vloeistoffen mochten niet mee in de handbagage. “Eenmaal up in the air voelde ik mij weer als vanouds, fantastisch. Maar wat we hadden

meegemaakt had ons mentaal en fysiek volkomen uitgeput.” Willemijn Verkaik: “Dat emotioneert me diep, Beverley.” De oud-gezagvoerder: “Dat heb ik ook nog steeds. Na Gander heb ik een paar dagen vrij genomen, maar al snel wilde ik weer aan het werk. Ik wilde de bad guys niet laten winnen.” Als de twee vrouwen afscheid hebben genomen, zucht Willemijn Verkaik: “Wat een leuk mens, en wat een luxe om met het personage te spreken dat je gaat vertolken. Het helpt me om die rol nog meer uit te pluizen en in te vullen. Hoe meer ik over haar weet, hoe rijker ik de rol kan maken.” Aan de andere kant weet ze ook: “Ik zal de Beverley Bass ook uit mezelf moeten halen. Dit wordt weer een ander personage dan die op Broadway stond. Het wordt mijn versie van Beverley.”

Op 18 november gaat Come From Away in première in het Luxor theater in Rotterdam, daarna reist de musical door het hele land.